

Onterecht in detentie? Claim vergoeding!

Schadevergoeding na vrijspraak: hoe werkt dat?

Jordi l'Homme

Begin januari bood het Openbaar Ministerie excuses aan in de zaak van de Pettense campingmoord. De verdachte in deze zaak, de Duitser Frank Vick, werd in mei 2021 vrijgesproken, nadat hij op dat moment al drie jaar van zijn leven in de cel had doorgebracht. Met regelmaat komt het in de strafpraktijk voor dat personen (achteraf) ten onrechte in detentie hebben verbleven. Een excuus is dan niet het enige waar een verdachte recht op heeft. Er bestaat in Nederland daarnaast ook een wettelijke procedure voor het verkrijgen van schadevergoeding. In dit artikel neemt strafrechtadvocaat Jordi L'Homme u mee in deze wettelijke procedure aan de hand van het verhaal van Brahim, die twee jaar onterecht vastzat wegens een verdenking van het importeren van cocaïne.

In 2015 kenden rechters bijna 17.600 keer een schadevergoeding toe aan ex-verdachten voor onterechte hechtenis of onterecht gemaakte kosten. Dat is bijna vier keer zoveel als in 2004. Actuelere cijfers zijn nog niet beschikbaar. Bij veel gedetineerden leeft de vraag hoe zij, wanneer bijvoorbeeld een vrijspraak zal gaan volgen, een schadevergoeding kunnen ontvangen.

Laat mij u meenemen in de casus van Brahim, die twee jaar in de P.I. Lelystad in voorlopige hechtenis heeft gezeten wegens een verdenking van het importeren van cocaïne. Brahim is door het gerechtshof integraal vrijgesproken en er wordt geen cassatie ingesteld door het Openbaar Ministerie (hierna: OM). De zaak wordt daarmee onherroepelijk. Brahim's voorlopige hechtenis was al lang voor de uitspraak van het gerechtshof geschorst. Hij was dus op vrije voeten en had inmiddels zijn dagelijks leven weer opgepakt. Na de onherroepelijke vrijspraak wijst zijn advocaat hem op de mogelijkheid van schadevergoeding.

Schade in soorten

Het Wetboek van Strafvordering (hierna: Sv) onderscheidt grofweg twee soorten vergoedingen van schade die je hebt geleden door een strafzaak: enerzijds de vergoeding van de kosten die je hebt gemaakt voor je advocaat (artikel 530 Sv) en anderzijds de vergoeding van schade door ondergane inverzekeringstelling, klinische observatie of voorlopige hechtenis (artikel 533 Sv). Deze laatste vorm van vergoeding van schade staat in dit artikel centraal.

In artikel 533 Sv is - kort gezegd - bepaald dat wanneer een strafzaak eindigt zonder oplegging van straf of maatregel, de

rechter op verzoek van de ex-verdachte een vergoeding van schade kan toekennen.

Daarvan is onder meer sprake wanneer iemand integraal wordt vrijgesproken of

**Elk jaar in
duizenden gevallen
schadevergoeding aan
ex-verdachten uitgekeerd**

wanneer het OM de zaak seponeert. Brahim kan hier dus aanspraak op maken, nu hij door het gerechtshof integraal en onherroepelijk is vrijgesproken. Brahim en zijn advocaat zullen vanaf het moment dat de zaak onherroepelijk is binnen drie maanden een verzoek tot schadevergoeding moeten indienen bij het gerechtshof. Het is belangrijk om deze termijn scherp in de gaten te houden.

Hoe veel schadevergoeding?

Brahim gaat met zijn advocaat om tafel zitten en bespreekt wat er qua schadevergoeding gevorderd kan worden. Zijn advocaat wijst hem erop dat het niet 100 procent zeker is dat het gerechtshof de gevraagde schadevergoeding ook zal toekennen. Het gerechtshof zal moeten vaststellen of er redenen van billijkheid (is het redelijk?)

12 **Na straf DOOR
met je leven**

18 **Fotoproject
ex-gedetineerden**

33 **Topkok kookt
met gevangenen**

11 **Transgenders
in de bajes**

de Bonjo verschijnt 6x per jaar
Jaargang 17
nummer 2, maart 2023

Word voor 10 of 25 euro
vriend van Bonjo en ontvang gratis
abonnement op de Bonjo

The essence of journalism is
a discipline of verification.
Bill Kovach & Tom Rosenstiel in
'The Elements of Journalism'

zijn om schadevergoeding toe te kennen. Daarbij kan ook worden gekeken naar hoe Brahim zich gedurende het strafproces heeft opgesteld.

Het gerechtshof kan dan bijvoorbeeld oordelen dat Brahim door zijn proceshouding (bijvoorbeeld het afleggen van een valse bekentenis, liegen of pas heel laat met een sluitend alibi komen terwijl dat eerder had gekund) eigen schuld heeft aan het feit dat hij zo lang in voorlopige hechtenis heeft moeten zitten.

Er wordt bij de toekenning van schadevergoedingen gewerkt met zogenoemde 'normbedragen'. Dat zijn bedragen die worden vastgesteld door de rechtspraak. Zo geldt op dit moment een bedrag van 130 euro voor iedere dag die je in een politiecel hebt doorgebracht en een bedrag van 100 euro voor iedere dag die je in een huis van bewaring (HvB) hebt verbleven. Wanneer beperkingen van kracht zijn geweest of wanneer je in de EBI (extra beveiligde inrichting) hebt moeten verblijven, leidt dit tot een extra vergoeding van 30 euro per dag. In bijzondere situaties kan van deze normbedragen worden afgeweken en kan er een hogere vergoeding volgen (bijvoorbeeld als een vrouw tijdens haar zwangerschap ten onrechte in detentie zat).

Brahim heeft drie dagen op het politiebureau doorgebracht en 720 dagen in de P.I. Lelystad.

VERVOLG OP PAG. 4

Strafzaak? Neem geen advocaat, neem een strafrechtadvocaat!

Bel gratis ons team van strafrechtsspecialisten: 0800-WEENING (0800-933 6464)

WEENING
STRAFRECHTADVOCATEN

Fotoproject van Kim van de Wetering

Hel, herstel, held

Wie in de forensische zorg zit, heeft vaak een rode draad door zijn leven van opgroeien in huiselijk geweld, trauma en andere psychische pijn. Ergens in detentie en zorg komt vaak een keerpunt – sommigen zetten hun ervaring in als iets positiefs of worden zelfs hulpverlener. In een portretserie brengt fotograaf en journalist Kim van de Wetering ex-gedetineerden in beeld: wat is het verhaal achter het strafblad? Wat hielp hen door hun slechtste momenten, en waar staan ze nu?

Jaren geleden hoorde ik het verhaal van een jochie dat gepest werd. Om z'n zelfvertrouwen en weerbaarheid te vergroten ging hij op een vechtsport. Bij die sportschool maakte hij echter 'foute vrienden' die blowden en rottigheid uithaalden, en zo raakte het jongetje drugsverslaafd en in de criminaliteit. Ik zal het verhaal nooit vergeten. Ook niet sinds ik weet dat er honderden of duizenden van dit soort biografieën zijn.

Verwaarlozing, misbruik, problemen thuis – wie zijn leven zo begint heeft maar een klein duwtje nodig om de onderwereld in te storten. Een beslissing die verkeerd uitpakt, een slechte raadgever en soms gewoon botte pech, en deze jongens verdwijnen uit het zicht van de maatschappij. Ze duiken pas op in nieuwsberichten over drugsruizes, overvallen of moord. Die berichten kennen we, maar het verhaal dat eraan voorafging krijgen we eigenlijk nooit te horen.

De drie mannen die ik tot dusver portretteerde voor de serie *Hersteld* hebben zo'n verhaal. Ze zullen zelf de laatste zijn om goed te praten wat

ze hebben gedaan; hun verleden gebruiken ze niet als excuus. Maar hun verhaal mag gehoord worden, en biedt gezien vanuit waar ze nu staan bovendien een vorm van betekenis. Het legt de kwetsbaarheid van een mensenleven bloot maar toont ook de wéérbaarheid, en biedt zo misschien wel troost.

Van hel naar held

Met alle drie de geportretteerden bezocht ik een plek die voor hen symbool staat voor die donkere periode, de hel. Voor de een was dat de instelling waar ze vast zaten, voor de ander een rijtjeshuis waar in hun jeugd het zaadje werd geplant voor pijn en eenzaamheid, en voor de destructieve omgang daarmee.

Daarna lieten ze iets zien wat belangrijk was geweest voor hun ommekeer en herstel. Wat dat was, loopt uiteen, maar bij allemaal ging dat gepaard met echt contact met een ander mens. Ze wisten op te krabbelen en vooruit te kijken.

We sloten af met een portret dat de mooie

persoon laat zien die tevoorschijn kwam na dat herstel. Die foto maakten we op dezelfde plek als waar ook de ellende plaatsvond. Het viel me op hoe zacht ze alle drie uit hun ogen kijken. Niet soft of week, maar alsof ze al die hardheid van vroeger hebben overwonnen en nu in staat zijn om iets voor anderen te betekenen. Echte helden, die hun kracht niet halen uit hardheid maar uit vergeving.

Vooraf voor Jay en Niel, die al lang niet op die plek waren geweest, was het bezoek en het fotograferen louterend, lieten ze zelf weten. Ik ben dankbaar dat ik met mijn camera een stukje van hun verhaal mocht zijn.

Meer weten of contact?

'Hersteld' is een lopend project. Ik ontmoet heel graag meer mensen die hun verleden achter zich hebben gelaten en hun ervaringen in detentie omzetten in iets positiefs, en willen meewerken aan deze serie. Inzetten van ervaring hoeft niet als ervaringsdeskundige, het kan ook door de manier waarop je in het leven staat en bijvoorbeeld hoe je met je buurt omgaat.

Als je meer wilt weten over de serie of in contact wilt komen met Jay of de fotograaf, dan kan dat via www.kimvandewetering.nl/hersteld of door contact op te nemen met Bonjo.

Het verhaal van Jay

Hel

Die foute vriend waar mensen hun kinderen voor waarschuwen? Dat was Jay.

Als klein jongetje werd Jay misbruikt door iemand uit zijn familie. Het leidde er uiteindelijk toe dat hij op zijn twaalfde uit huis werd gezet. Hij kwam niet in de jeugdzorg, maar kon in een schuurtje wonen. Daarvoor moest hij echter wel huur en boodschappengeld betalen. Zijn krantenwijk was daar natuurlijk niet op bedacht, dus zocht Jay andere inkomstenbronnen. Hij benaderde een familielid dat drugs verkocht en mocht 'toppen komen knippen' voor honderd gulden in de week. Al snel mocht hij ook dealen en verdiende hij meer dan genoeg om de huur te kunnen betalen. Waalwijk werd het podium voor vele niet kinderachtige herinneringen: de eerste schietpartij, de keer dat hij soort van per ongeluk werd gestoken met een mes, dealen tussen het spelen met zijn vriendjes door; op elk plein en straathoek gebeurde wel ellende.

Op de foto staat Jay voor zijn ouderlijk huis, waar hij door een familielid jarenlang werd misbruikt. In de omliggende straten vonden de schiet- en steekpartij en het dealen plaats.

Herstel

Een van de plekken waar Jay heel veel kwam om te dealen, was bij de nachtclub. Die lag in een steegje (of dammetje, zoals ze in Waalwijk zeggen), wat ideaal was voor klanten om ongezien te komen kopen, en om te vluchten voor de

politie. Als een knipoog van het lot kwam in die nachtclub later de kerk die cruciaal was in zijn herstel. Al tijdens een van zijn periodes in de gevangenis kwam Jay in aanraking met het geloof, maar de ommekeer kwam pas toen hij een ouder echtpaar ontmoette in de christengemeente in Waalwijk, in die voormalige nachtclub dus. Zij sloten Jay en zijn vrouw in hun armen, en brachten hen dichterbij elkaar. Langzaam begon hij voor het eerst te geloven in zichzelf, te zien dat hij een plek had in de wereld, en erop te vertrouwen dat er iets goeds kon komen uit alles wat er gebeurd was. Het kon beter. Hij kon beter.

Held

Voor je staat een beer van een vent met een kaal hoofd en een ruige baard. Zijn ogen sprankelen en hij lacht graag. Hij straalt kracht uit, maar ook vrede. In de wijken waar hij vroeger berucht was, zien ze Jay nu graag. Ouders zijn blij als Jay met hun kinderen praat. Op de plekken van al die donkere herinneringen ontstaan mooie nieuwe verbindingen.

Jay heeft de opleiding tot ervaringsdeskundige *Howie the Harp* net afgerond. Op het eind ervan liep hij stage bij Bijeen, waar hij misschien kan blijven. Sowieso wil hij zijn ervaringen inzetten om anderen te behoeden voor de dingen die hij heeft gedaan en meegemaakt, vooral jongeren, en staat zeer open voor contact en voor organisaties die met hem willen werken. Hij weet dat hij iets positiefs kan betekenen.

Kim van de Wetering